Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2026/70

2026 1 30

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos cheminių medžiagų agentūros, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1907/2006, (ES) Nr. 528/2012, (ES) Nr. 649/2012 ir (ES) Nr. 2019/1021

(COM(2025) 386 final – 2025-207-COD)

(C/2026/70)

Pranešėjas **Maciej Dawid KUNYSZ**

Patarėjas	Frank ALLEN
Teisėkūros procedūra	ES teisės aktų stebėjimo platforma
Prašymas pateikti nuomonę	Europos Parlamentas, 2025 10 6 Europos Sąjungos Taryba, 2025 9 26
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnis
Europos Komisijos dokumentai	(COM(2025) 386 *final* – 2025-207-COD) COM(2025) 386 *final* – 2025-207-COD santrauka
Atitinkami darnaus vystymosi tikslai (DVT)	16-asis DVT – taika, teisingumas ir stiprios institucijos 3-iasis DVT – gera sveikata ir gerovė 12-asis DVT – atsakingas vartojimas ir gamyba
Atsakingas skyrius	Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius
Priimta plenarinėje sesijoje	2025 10 23
Plenarinė sesija Nr.	600
Balsavimo rezultatai (už / prieš / susilaikė)	197 / 4 / 8

1. REKOMENDACIJOS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK)

1.1. palankiai vertina siūlomą Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) reglamentą, kuriuo bus sukurta nepriklausoma teisinė sistema, padėsianti ECHA veiksmingai vykdyti jai tenkančias vis didesnes pareigas siekiant apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką. EESRK jau yra raginęs tai padaryti savo nuomonėje NAT/911 ([1]);

([1]) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatoma bendra cheminių medžiagų duomenų platforma, nustatomos užtikrinimo, kad jos duomenys būtų randami, prieinami, sąveikūs ir pakartotinai panaudojami, taisyklės ir nustatoma cheminių medžiagų stebėsenos ir perspektyvų sistema ir. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo dėl mokslinių ir techninių užduočių perskyrimo ir Sąjungos agentūrų bendradarbiavimo cheminių medžiagų srityje gerinimo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 178/2002, (EB) Nr. 401/2009, (ES) 2017/745 ir (ES) 2019/1021 ir. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria dėl mokslinių ir techninių užduočių perskyrimo Europos cheminių medžiagų agentūrai iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/65/ES (OL C, C/2024/3381, 2024 5 31, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3381/oj).

1.2. mano, kad atliekant mokslinius cheminių medžiagų vertinimus, sprendimų priėmimo procese turėtų būti atsižvelgiama į pažeidžiamų grupių poreikius. Pažeidžiamos grupės dėl tokių veiksnių kaip socialinė ir ekonominė padėtis, amžius, sveikata ar socialinė marginalizacija, patiria didesnę prastos sveikatos, žalos ar išnaudojimo riziką. Įprastai pažeidžiamos grupės apima vaikus, vyresnio amžiaus žmones, žmones su negalia, migrantus ir pabėgėlius, rasines ir etnines mažumas, benamius ir skurdą patiriančius asmenis. Kai kurių cheminių medžiagų naudojimas šioms grupėms gali kelti ypatingų problemų. EESRK primygtinai ragina Agentūrą savo cheminių medžiagų vertinimus atlikti taikant bendros sveikatos koncepciją, siekiant tiek veiksmingiau šalinti rizikos veiksnius, darančius neproporcingą poveikį pažeidžiamoms grupėms, tiek stiprinti įtraukų, skaidrų ir koordinuotą valdymą ([2]);

1.3. pažymi, jog tam, kad Agentūra ateityje sėkmingai veiktų, svarbiausia užtikrinti, kad ji galėtų nepriklausomai vykdyti savo užduotis ir pareigas ir kad šis nepriklausomumas būtų akivaizdžiai matomas. Visi komiteto nariai turi būti laikomi nepriklausomais ir būti pelnę reikiamą visuomenės pasitikėjimą savo nepriklausomumu. Siekiant užtikrinti plataus masto mokslinių nuomonių priimtinumą, taip pat itin svarbus interesų konflikto klausimas;

1.4. rekomenduoja pagal naujuosius pasiūlymus užtikrinti kuo platesnę prieigą prie visų dokumentų, kuriuose pateikiami cheminių medžiagų duomenys, ir visų kitų su cheminių medžiagų duomenimis susijusių informacijos šaltinių. Taip bus galima gauti kuo geresnį indėlį rengiant mokslines nuomones. Itin svarbūs nepriklausomi akademiniai duomenys, todėl būtinas mechanizmas, garantuojantis tokių duomenų įvertinimą;

1.5. mano, kad Apeliacinė komisija, kurią sudaro pirmininkas ir du nariai, yra pernelyg maža ir neturi pakankamai galimybių tinkamai išnagrinėti įvairius būsimus apeliacinius skundus. EESRK mano, kad norint užtikrinti nešališką ir skaidrią apeliacinių skundų sistemą, Apeliacinei komisijai turi priklausyti daugiau narių;

1.6. pabrėžia, kad tuo atveju, jei nepavyksta ištaisyti mokslinių nuomonių skirtumus, turi būti laikomasi atsargumo principo siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą ir aplinką. Reguliavimo sistemoje visada pirmenybė turi būti teikiama visuomenės sveikatai ir aplinkai;

1.7. ragina pakankamai išteklių skirti ECHA komitetams ir savalaikiškumo rodikliams bei paslaugų standartams nustatyti. Visi šie elementai turi būti nurodyti bendrajame programavimo dokumente ir metinėje ataskaitoje;

1.8. rekomenduoja įsteigti ECHA valdančiajai tarybai talkinančią nuolatinę Pilietinės visuomenės patariamąją grupę ir skelbti jos nuomones ir protokolus;

1.9. ragina savo iniciatyva skelbti nekonfidencialią informaciją ir paprasta kalba parengtas nuomonių, sprendimų ir ataskaitų santraukas (anglų ir atitinkamų valstybių narių kalbomis), taip pat randamus, prieinamus, sąveikius ir pakartotinai panaudojamus (angl. FAIR) metaduomenis ir taikomųjų programų sąsajas (angl. API) keitimuisi duomenimis. EESRK taip pat pritaria tam, kad reikalavimus atitinkančioms ne pelno organizacijoms būtų suteikta teisė kreiptis į Apeliacinę komisiją, ir siūlo tokias organizacijas atleisti nuo už tai imamo mokesčio arba jį sumažinti.

2. AIŠKINAMOSIOS PASTABOS

1.2 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai

2.1. Nepriklausomi akademiniai įrodymai. Siekiant didesnio skaidrumo ir pasitikėjimo, Valdančioji taryba kiekvienai susijusiai nuomonei turėtų užtikrinti sistemingą recenzuojamų akademinių tyrimų tikrinimą ir skelbti glaustą viešų atsiliepimų apžvalgą, kurioje būtų paaiškinta, kaip buvo panaudoti nepriklausomi įrodymai arba kodėl į juos nebuvo atsižvelgta.

([2]) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė – *Sveika planeta sveikiems žmonėms. Siekiant visa apimančios bendros sveikatos koncepcijos* (nuomonė savo iniciatyva) (OL C, C/2026/16, 2026 1 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/16/oj).

2.2. Pažeidžiamos grupės ir kaupiamoji ekspozicija. EESRK pabrėžia, kad vaikams, nėščiosioms, žindančioms moterims, susilpnėjusio imuniteto asmenims ir didelę ekspoziciją patiriantiems darbuotojams kyla neproporcinga rizika, įskaitant kaupiamąją ekspoziciją. Komisija pažymi, kad vaikai, nėščios moterys ir vyresnio amžiaus asmenys yra itin jautrūs tam tikrų pavojingų savybių turinčioms cheminėms medžiagoms, o vartotojai ir darbuotojai patiria plataus masto ekspoziciją per produktus ir darbo vietoje ([3]). Išplečiant bendrą požiūrį į rizikos valdymą užtikrinama nuoseklesnė pažeidžiamų grupių apsauga ([4]).

1.3 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai

2.3. Nepriklausomumas ir interesų konfliktai. EESRK pabrėžia, kad nepriklausomumas turi būti įrodomas. Gairėse dėl interesų konfliktų turėtų būti nustatyti būtiniausi kriterijai, įskaitant 24 mėnesių veiklos pertraukos laikotarpį pasibaigus darbo santykiams su Agentūros vertinamais ekonominės veiklos vykdytojais, viešą interesų atskleidimą likus ne mažiau kaip 14 dienų iki posėdžių ir nušalinimo taisykles.- Šios taisyklės turi būti taikomos rengiant ar peržiūrint nuomones dalyvaujantiems nariams, papildomai įtrauktiems nariams, patarėjams ir išorės ekspertams. Europos Audito Rūmai nustatė, kad ECHA interesų konfliktų politika ir procedūros yra neišsamios ir ne tokios tikslios, ir rekomendavo aiškius, objektyvius kriterijus interesų deklaracijoms vertinti ir pasibaigus darbo santykiams kylančiai rizikai šalinti ([5]).

2.4. Valdančioji taryba ir pilietinė visuomenė. Į Valdančiąją tarybą turėtų būti įtrauktas bent vienas balsavimo teisę turintis pilietinės visuomenės organizacijų, veikiančių visuomenės sveikatos, aplinkos ar vartotojų apsaugos srityse, narys, atrinktas taikant atvirą ir nediskriminacinę procedūrą, nustatant kadencijos trukmę. Nuolatinė pilietinės visuomenės patariamoji grupė (angl. CSAP) turėtų rengti nuomones dėl bendrojo programavimo dokumento, skaidrumo politikos, interesų konfliktų taisyklių ir savalaikiškumo rodiklių. Reikėtų skelbti šios patariamosios grupės nuomones ir protokolus.

1.4 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai

2.5. Skaidrumas ir pakartotinis duomenų naudojimas. Agentūra turėtų savo iniciatyva skelbti nekonfidencialią informaciją ir paprasta kalba parengtas nuomonių, sprendimų ir ataskaitų santraukas anglų ir atitinkamų valstybių narių kalbomis. Į duomenų rinkinius turėtų būti įtraukti FAIR metaduomenys ir jais turėtų būti galima naudotis per API, kad būtų galima atlikti nepriklausomą analizę ir pakartotinai naudoti duomenis.

1.5 rekomendaciją pagrindžiantys argumentai

2.6. Pajėgumai ir savalaikiškumas. Atsižvelgdamas į plečiamą Agentūros kompetenciją, EESRK ragina pakankamai išteklių skirti RAC, SEAC ir kitiems komitetams, taip pat savalaikiškumo rodiklių ir paslaugų standartų nustatymui (pvz., laiku pateiktų nuomonių procentinė dalis, nagrinėjimo laiko mediana ir išankstinis perspėjimas kas ketvirtį). Rezultatai turėtų būti pateikti bendrajame programavimo dokumente ir metinėje ataskaitoje. Europos Parlamentas ragina Agentūrai sukurti naują stabilaus finansavimo modelį ir užtikrinti tinkamą darbuotojų skaičių, kad būtų galima įgyvendinti žaliąjį kursą ir Cheminių medžiagų strategiją ([6]).

2.7. Apeliacinė komisija: apeliacinių skundų poveikis. Siekiant užtikrinti teisinį tikrumą ir viešąjį interesą, apeliaciniai skundai neturėtų automatiškai daryti stabdomąjį poveikį. Apeliacinė komisija gali sustabdyti sprendimą tik tuo atveju, jei atlikus interesų pusiausvyros vertinimą *prima facie* nustatoma didelė ir nepataisoma žala. EESRK taip pat pritaria tam, kad reikalavimus atitinkančioms ne pelno organizacijoms būtų suteikta teisė veikti kaip į bylą įstojusiai šaliai arba *amicus curiae*, ir siūlo tokias organizacijas atleisti nuo už tai imamo mokesčio arba jį sumažinti.

2.8. Viešosios konsultacijos. Dėl komitetų pagrindinių nuomonių ir gairių projektų Agentūra turėtų rengti viešas konsultacijas, kurios truktų bent aštuonias savaites, ir paskelbti viešų atsiliepimų apžvalgą, kurioje būtų apibendrinamos pastabos ir Agentūros atsakymai. Pagal Komisijos geresnio reglamentavimo gaires reikalaujama dėl iniciatyvų, kurioms atliekamas poveikio vertinimas, surengti privalomas viešas konsultacijas internetu (ne mažiau kaip 12-os savaičių trukmės) ir per aštuonias savaites nuo konsultacijų pabaigos paskelbti trumpą faktinę pagrindinių klausimų santrauką ([7]).

([3]) Europos Komisija, COM(2020) 667, 2.2.1 punktas.
([4]) Europos Komisija, COM(2020) 667, 2.2.1 punktas.
([5]) Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 15 / 2012..
([6]) Europos Parlamentas, *2020 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimas: Europos cheminių medžiagų agentūra*, 2022 m. gegužės 4 d., P9_TA(2022) 0174..
([7]) Europos Komisija, *Geresnio reglamentavimo gairės* (SWD(2021) 305 *final*), 2021 m. lapkričio 3 d..

2.9. Dalyvavimui ir skaidrumui skirtas biudžetas. EESRK rekomenduoja numatyti specialią biudžeto išlaidų kategoriją, skirtą pilietinės visuomenės dalyvavimui, kad būtų galima padengti išlaidas už vertimą raštu, santraukas paprasta kalba, konsultacijas ir ne pelno ekspertų dalyvavimą, siekiant nuolatinio skaidrumo ir dalyvavimo užtikrinimo.

3. **SIŪLOMI EUROPOS KOMISIJOS PASIŪLYMO DĖL TEISĖKŪROS PROCEDŪRA PRIIMAMO AKTO PAKEITIMAI**

1 pakeitimas

susijęs su 1.2 rekomendacija

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
4 straipsnio 2 dalis.	4 straipsnio 2 dalis.
Įgyvendindama savo tikslus, Agentūra siekia prisidėti prie aukšto žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygio, laisvo cheminių medžiagų judėjimo vidaus rinkoje ir cheminių medžiagų vertinimo ir valdymo suderinamumo ir nuoseklumo visoje Sąjungoje, kartu didinant konkurencingumą ir inovacijas, atsižvelgiant į konkrečius mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) poreikius, kurie apibrėžti 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacijoje dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties, ir skatinant bandymų su gyvūnais alternatyvas.	Įgyvendindama savo tikslus, Agentūra siekia prisidėti prie aukšto žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos lygio***, įskaitant pažeidžiamų grupių apsaugą***, laisvo cheminių medžiagų judėjimo vidaus rinkoje ir cheminių medžiagų vertinimo ir valdymo suderinamumo ir nuoseklumo visoje Sąjungoje, kartu didinant konkurencingumą ir inovacijas, atsižvelgiant į konkrečius mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) poreikius, kurie apibrėžti 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacijoje dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties, ir skatinant bandymų su gyvūnais alternatyvas.

Paaiškinimas

Pažeidžiamoms grupėms, pavyzdžiui, vaikams, reikalinga ypatinga apsauga, nes jie ne visada gali suvokti riziką, kylančią dėl tam tikruose produktuose esančių cheminių medžiagų.

2 pakeitimas

susijęs su 1.3 rekomendacija

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
14 straipsnio 1 dalis.	14 straipsnio 1 dalis.
Kiekviena valstybė narė pasiūlo po du kandidatus į RAC narius ir gali pasiūlyti ne daugiau kaip du papildomus kandidatus.	Kiekviena valstybė narė pasiūlo po du kandidatus į RAC narius ir gali pasiūlyti ne daugiau kaip du papildomus kandidatus. ***Europos Komisija paskelbia aiškias visų narių, papildomai įtrauktų narių, patarėjų ir ekspertų nepriklausomumo ir interesų konfliktų vertinimo gaires.***

Paaiškinimas

Visi ECHA komitetų nariai turi būti akivaizdžiai nepriklausomi, kad jų sprendimai būtų vertinami kaip nešališki ir pagrįsti ir nebūtų siejami su asmeniniais interesais. Interesų konfliktai turi būti išaiškinami skaidriai, kad visuomenė galėtų pasikliauti komitetų priimtais sprendimais.

3 pakeitimas

susijęs su 1.4 rekomendacija

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
16 straipsnio 1 dalis. Agentūra gali naudotis ekspertų paslaugomis, kurie gali dalyvauti komitetų, forumo ar kitose Agentūros darbo grupėse arba atlikti kitas šiame reglamente arba Sąjungos sektorių teisės aktuose nustatytas užduotis, kai tai pateisinama atsižvelgiant į mokslinį ir techninį kontekstą arba reikiamą aukštą ekspertinių žinių lygį. Ekspertų pasitelkimo tvarka ir apimtis nustatoma Valdančiosios tarybos sprendimu.	16 straipsnio 1 dalis. Agentūra gali naudotis ekspertų paslaugomis, kurie gali dalyvauti komitetų, forumo ar kitose Agentūros darbo grupėse arba atlikti kitas šiame reglamente arba Sąjungos sektorių teisės aktuose nustatytas užduotis, kai tai pateisinama atsižvelgiant į mokslinį ir techninį kontekstą arba reikiamą aukštą ekspertinių žinių lygį. Ekspertų pasitelkimo tvarka ir apimtis nustatoma Valdančiosios tarybos sprendimu. ***Reikia numatyti galimybę visapusiškai pasinaudoti vertingomis nepriklausomų mokslinių tyrimų įžvalgomis, pavyzdžiui, recenzuotais akademiniais tyrimais, kurie yra svarbūs reguliavimo tikslais.***

Paaiškinimas

Nepriklausomi duomenys gali būti labai naudingi reguliavimo procesui.

4 pakeitimas

susijęs su 1.5 rekomendacija

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
20 straipsnio 1 dalis. Apeliacinę komisiją sudaro pirmininkas ir ***du*** kiti nariai.	20 straipsnio 1 dalis. Apeliacinę komisiją sudaro pirmininkas ir ***keturi*** kiti nariai.

Paaiškinimas

Apeliacinės tarybos narių skaičius yra pernelyg mažas, kad ji ateityje galėtų nagrinėti galimus apeliacinius skundus.

5 pakeitimas

susijęs su 1.6 rekomendacija

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
45 straipsnio 3 dalis. Agentūra ir atitinkama įstaiga bendradarbiauja, kad pašalintų skirtumus. Jei Agentūra ir atitinkama įstaiga skirtumų pašalinti negali, jos parengia bendrą ataskaitą. Ataskaitoje aiškiai išdėstomi ginčytini moksliniai klausimai, nurodomi atitinkami duomenų neaiškumai ir pagrindinės skirtingų nuomonių priežastys, be kita ko, dėl metodinių skirtumų, ir ji paskelbiama viešai. Jei atitinkama	45 straipsnio 3 dalis. Agentūra ir atitinkama įstaiga bendradarbiauja, kad pašalintų skirtumus. Jei Agentūra ir atitinkama įstaiga skirtumų pašalinti negali, jos parengia bendrą ataskaitą. Ataskaitoje aiškiai išdėstomi ginčytini moksliniai klausimai, nurodomi atitinkami duomenų neaiškumai ir pagrindinės skirtingų nuomonių priežastys, be kita ko, dėl metodinių skirtumų, ir ji paskelbiama viešai. Jei atitinkama

Europos Komisijos siūlomas tekstas	EESRK pakeitimas
įstaiga yra Sąjungos agentūra arba mokslinis komitetas, Agentūra bendrą ataskaitą pateikia Komisijai.	įstaiga yra Sąjungos agentūra arba mokslinis komitetas, Agentūra bendrą ataskaitą pateikia Komisijai. ***Esant dideliems mokslinių nuomonių skirtumams, siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą ir aplinką, taikomas atsargumo principas.***

Paaiškinimas

Nesugebėjimas ištaisyti mokslinių nuomonių skirtumų yra rimta problema, todėl, kol šie klausimai nebus išspręsti, turi būti taikomas atsargumo principas.

Briuselis, 2025 m. spalio 23 d.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Séamus BOLAND